

## „Kreatywna Europa” – w kierunku następnej generacji programu

### Treść

„Kreatywna Europa” jest wyjątkowym programem europejskim, dostosowanym do potrzeb sektora kultury i sektora kreatywnego. To główny program przyczyniający się do osiągnięcia celów polityki kulturalnej UE. Program ten został ukierunkowany na właściwe priorytety, ale ze względu na skromny budżet nie wywiera on znaczącego wpływu. W sprawozdaniu przedstawiono zalecenia dotyczące stworzenia w przyszłości bardziej ambitnego programu, który będzie odzwierciedlał bogactwo różnorodności kulturowej Europy.

Inicjatywy w dziedzinie kultury stały się jednym z głównych katalizatorów zmian w społeczeństwie. Inwestycje w kulturę i pracownicy sektora kultury wpływają na atrakcyjność miejsc (miast), rozwój gospodarczy, nastrój i morale obywateli, a także na spójność społeczną, przedsiębiorczość i dobrobyt. Sektor kultury i sektor kreatywny przynoszą również istotne korzyści gospodarce, zapewniając ponad 12 mln miejsc pracy w pełnym wymiarze (7,5 % siły roboczej UE) i zwiększając wartość PKB UE o 509 mld EUR<sup>1</sup>.

Wielorakie oddziaływanie kultury na społeczeństwo i gospodarkę Europy znajduje w coraz większej mierze potwierdzenie w dokumentach politycznych UE. Podejście to znalazło odzwierciedlenie w Nowym europejskim programie na rzecz kultury, a program „Kreatywna Europa” jest głównym instrumentem osiągnięcia powiązanych ambitnych celów. Niniejsze opracowanie ma przedstawić analizę programu „Kreatywna Europa”, w tym odnośnych celów, struktury, aspektów związanych z podejmowaniem decyzji i skutków wdrożenia.

W programie „Kreatywna Europa” określono właściwe cele i narzędzia polityki w poszczególnych łańcuchach wartości, aby rozwiązać problemy sektora kultury i sektora kreatywnego i pomóc tym sektorom w odnoszeniu większych korzyści z jednolitego rynku. Działania w ramach programu „Kreatywna Europa” wspierające obieg dzieł z UE i

<sup>1</sup> Christian Ehler, Luigi Morgano, sprawozdanie Parlamentu Europejskiego z własnej inicjatywy w sprawie spójnej polityki UE dla sektora kultury i sektora kreatywnego, 2016 r. (2016/2072(INI)).

pozyskiwanie nowych odbiorców w sektorze kultury i sektorze audiowizualnym pomagają osiągnąć cel promowania różnorodności kulturowej w Europie.

Niemniej UE nie wykorzystuje jeszcze w pełni swych niezwykłych zasobów kultury. „Kreatywna Europa” jest nadal niewielkim programem unijnym. Budżet programu jest zbyt mały w stosunku do wagi sektora kultury i sektora kreatywnego oraz wpływu tych sektorów na gospodarkę i społeczeństwo UE. Zbyt wiele wymaga się od budżetu w wysokości 1,46 mld EUR (na okres 7 lat), który ma finansować działania w 27 państwach zgodnie z zasadą równowagi geograficznej.

Główne ustalenia z analizy są następujące:

- Program „Kreatywna Europa” cieszy się dużą popularnością, biorąc pod uwagę liczbę składanych wniosków i bardzo niski odsetek wniosków zakwalifikowanych (zwłaszcza do podprogramu „Kultura”). Wskazuje to na odczuwaną przez artystów i pracowników sektora kultury potrzebę, by angażować się w działania na szczeblu europejskim i przekształcić jednolity rynek w przestrzeń ekspresji twórczej, gdzie ceniona jest wyobraźnia i wymiana kulturowa.
- Program „Kreatywna Europa” stara się pomóc podmiotom sektora kultury przezwyciężyć trudności w czerpaniu korzyści z jednolitego rynku, które to trudności wiążą się z prowadzeniem przez te podmioty działalności na rynku o zróżnicowanych językach i kulturach.
- Program „Kreatywna Europa” świetnie sprawdza się w tworzeniu sieci kontaktów dla specjalistów sektora kultury i sektora kreatywnego, zwłaszcza z sektora audiowizualnego, i pomaga im uchwycić sens europejskiego wyzwania.
- Ambicją programu „Kreatywna Europa” jest opracowanie międzynarodowej strategii, niemniej musi on jeszcze pozyskać zasoby ludzkie i środki finansowe, aby tę ambicję można było zrealizować.

Program „Kreatywna Europa” będzie musiał zostać dostosowany do nowej rzeczywistości w związku z:

- zmianą modeli konsumpcji kultury (zwłaszcza wśród młodych odbiorców);
- rolą odgrywaną przez miasta i organy lokalne we wspieraniu inwestycji w kulturę w ramach strategii rozwoju gospodarczego i społecznego;
- rolą odgrywaną przez sektor kultury i sektor kreatywny w opracowaniu nowych form i metod pracy (bardziej nastawionych na współpracę i działania na szczeblu lokalnym oraz mających wymiar międzysektorowy);
- siłą platform cyfrowych (Netflix, Google, Amazon, Tencent, Apple, Facebook), które będą miały wpływ na modele biznesowe, finansowanie i dystrybucję „treści”;
- wolą i zainteresowaniem państw trzecich, aby zaangażować się w działania unijnego sektora kultury i sektora kreatywnego w ramach wymiany handlowej, dyplomatycznej i kulturalnej.

Dyskusja na temat przyszłego programu „Kreatywna Europa” jest okazją, aby natchnąć europejski projekt wartościami i celami alternatywnymi wobec zamierzonych wyników statystycznych lub produkcyjnych. Sztuka i kultura wnoszą istotny wkład w osiągnięcie celów, które godzą tworzenie bogactwa ze zrównoważonym rozwojem i wychodzą poza ramy czysto gospodarcze czy utilitarne.

Przed nami epoka ogromnych wyzwań gospodarczych, społecznych, technologicznych i środowiskowych. Opracowanie prawdziwie ambitnej polityki na rzecz kreatywności, łączącej sztukę i kulturę, może pozwolić nam stawić czoła wielu z tych wyzwań.

Obowiązujące mechanizmy wsparcia muszą zostać dostosowane tak, aby promowały działania nastawione na trwałe rezultaty i współpracę, takie jak eksperymentowanie i działania interdyscyplinarne łączące wykorzystanie technologii, zdolności artystycznych i umiejętności biznesowych. Z tego też względu chcielibyśmy przedstawić zalecenia dotyczące ambitnej przyszłości programu „Kreatywna Europa” i wyposażyć go w odpowiednie środki i narzędzia, aby można było osiągnąć cele programu:

| Cel   | Zalecenia polityczne  |
|---|---|
| <p><b>Ambitny i wysoki rangą program „Kreatywna Europa”</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Znacząco zwiększyć budżet programu „Kreatywna Europa” na kolejne lata (2021–2027), zgodnie z apelem 70 organizacji sektora kultury i sektora kreatywnego.<sup>2</sup></li> <li>- Rozwijać synergie z innymi programami UE (funduszami strukturalnymi, COSME, programami promującymi rozwój i współpracę, społecznymi, edukacyjnymi), aby zapewnić włączenie programu w dziedzinie kultury do innych obszarów polityki, nie tylko przez uwzględnienie odnośnych priorytetów, ale również za sprawą przydzielonych linii finansowania.</li> <li>- Usprawnić koordynację zarządzania programem przez dwie różne dyrekcje generalne (DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury i DG ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii) lub rozważyć przeprowadzenie przeglądu. Należy nadać polityce kulturalnej wyższą rangę polityczną w instytucjach europejskich i zapobiec marginalizacji tej polityki w strukturach UE.</li> <li>- Bardziej wyeksponować program przez utworzenie rady konsultacyjnej składającej się ze znanych osobistości świata sztuki, instytucji kulturalnych, dużych inwestorów i przedsiębiorstw sektora kreatywnego.</li> <li>- Zmiany, które zaszły w programie w latach 2014–2018, są zjawiskiem pozytywnym i dobrze przystosowują program do nowych potrzeb sektora. Przyszły program powinien dążyć do zapewnienia równowagi między elastycznością a debatą demokratyczną dotyczącą nowych priorytetów politycznych.</li> <li>- Przyszłe rozporządzenie dotyczące programu „Kreatywna Europa” powinno zapewnić przejrzyste ramy prawne do osiągnięcia tej równowagi i przede wszystkim określić, w jaki sposób za pomocą aktów delegowanych będzie można dostosować program do nowych priorytetów politycznych.</li> </ul> |

<sup>2</sup> List otwarty do Komisji Europejskiej. *Zwiększenie budżetu UE na kulturę – apel sektora kultury i sektora kreatywnego Europy*. Bruksela, 9 kwietnia 2018 r. [http://impalamusic.org/sites/default/files/pictures/attachedfiles/Boosting%20the%20EU%20culture%20budget%20-%20A%20call%20from%20Europe%27s%20cultural%20%26%20creative%20sectors\\_0.pdf](http://impalamusic.org/sites/default/files/pictures/attachedfiles/Boosting%20the%20EU%20culture%20budget%20-%20A%20call%20from%20Europe%27s%20cultural%20%26%20creative%20sectors_0.pdf)

|  |   |
|--|---|
| <p><b>Uzyskanie efektu skali i stworzenie warunków do eksperymentowania</b></p>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wspierać zakrojone na szeroką skalę inicjatywy ukierunkowane na promowanie współpracy międzysektorowej mające na celu wprowadzanie innowacji (technologicznych, społecznych i gospodarczych).</li> <li>- Zachęcać do przyznawania „najlepszym” inicjatywom znaku („Przy wsparciu programu »Kreatywna Europa«”), aby wspomóc trwałość tych inicjatyw (niezależnie od tego, czy otrzymają dodatkowe środki finansowe).</li> <li>- Przyciągnąć dużych prywatnych darczyńców, którzy zainwestują w znak programu „Kreatywna Europa”, a przede wszystkim w unijne nagrody, co nada im wymiar międzynarodowy.</li> <li>- Wspierać inicjatywy krajowych organów publicznych i instytucji kulturalnych, które współpracują przy zakrojonych na dużą skalę popularnych imprezach czy projektach ogónoeuropejskich (np. wspierać krajowe instytuty filmowe przy zakładaniu kinowego portalu VOD z myślą o rozwinięciu umiejętności korzystania z mediów).</li> </ul> |
| <p><b>Wzmocnienie międzynarodowego wymiaru programu „Kreatywna Europa”</b></p>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Przywrócić wyraźny komponent międzynarodowy programu „Kreatywna Europa” (na wzór „MEDIA Mundus”).</li> <li>- Włączyć przedstawicieli sektora kultury i sektora kreatywnego do misji handlowych (protokół w sprawie współpracy kulturalnej między UE a Koreą Południową) prowadzonych przez działy odpowiedzialne za program „Kreatywna Europa” w DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury i DG ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii.</li> <li>- Zapewnić uwzględnienie wymiaru kulturalnego w programie pomocy technicznej dla krajów sąsiadujących, zwłaszcza w regionie Bałkanów, zgodnie z celami programu „Kreatywna Europa” (albo przekazywać środki finansowe na te programy przez program „Kreatywna Europa”).</li> <li>- Wspierać utworzenie grupy zadaniowej składającej się z ekspertów w dziedzinie kultury, której zadaniem będzie doradzanie państwom trzecim w kwestiach związanych z polityką kulturalną.</li> </ul>         |
| <p><b>Dokładniejsze zmierzenie wpływu programu „Kreatywna Europa” na społeczeństwo i kulturę</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Utworzyć obserwatorium kultury odpowiedzialne za zbieranie danych niegromadzonych przez krajowe organy statystyczne i Eurostat, celem lepszego zmierzenia wpływu sektora kultury i sektora kreatywnego na gospodarkę, handel i społeczeństwo.</li> <li>- Opracować przejrzysty zestaw wskaźników celem zmierzenia wpływu polityki na różnorodność kulturową, szkolenia i pozyskiwanie nowych odbiorców.</li> </ul>   |

|   |   |
|---|---|
| <p><b>Wzmocnienie wpływu programu „Kreatywna Europa” na innowacje społeczne</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Zachęcać do tworzenia sieci innowatorów społecznych i wspierać je, nagradzać powiązania z sieciami kulturalnymi, organizacjami kulturalnymi i twórcami kultury, zwłaszcza w przypadku gdy podmioty te zajmują się kluczowymi obszarami tematycznymi agendy społecznej: młodziemą, rozwijaniem umiejętności, migracją, osobami starszymi itp.</li> <li>- Ustanowić sponsorowaną nagrodę za kreatywność społeczną, tak aby zwrócić uwagę na dobre praktyki i promować je.</li> <li>- Utworzyć „korpus kreatywny” – ponadnarodową bazę danych zawierającą informacje o twórcach posiadających umiejętności pracy w danych dziedzinach innowacji społecznych.</li> </ul> |
|---|---|

## Dalsze informacje

Niniejszy dokument jest dostępny w internecie w postaci streszczenia, z możliwością pobrania pełnego tekstu pod adresem: <http://bit.ly/2JD2y60>

Więcej informacji na temat badań Departamentu Tematycznego dla Komisji Kultury: <https://research4committees.blog/cult/>



**Zastrzeżenie prawne i prawo autorskie.** Wyłączną odpowiedzialność za opinie wyrażone w niniejszym dokumencie ponoszą autorzy; opinie te nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Parlamentu Europejskiego. Powielanie i tłumaczenie do celów niehandlowych jest dozwolone pod warunkiem wskazania źródła oraz wcześniejszego poinformowania Parlamentu Europejskiego i wysłania mu egzemplarza. © Unia Europejska, 2018

Kierownik badań: Katarzyna ISKRA      Sekretarz redakcji: Lyna PÄRT

Kontakt: [Poldep-cohesion@ep.europa.eu](mailto:Poldep-cohesion@ep.europa.eu)

Niniejszy dokument jest dostępny w internecie na stronie: [www.europarl.europa.eu/supporting-analyses](http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses)

IP/B/CULT/IC/2017-084

Wersja papierowa    ISBN 978-92-846-3113-1 | doi:10.2861/079399 | QA-01-18-620-EN-C  
 PDF                    ISBN 978-92-846-3114-8 | doi:10.2861/709669 | QA-01-18-620-EN-N